

Ohlédnutí za mezinárodní konferencí *Exploring Experiences of Repression in the Soviet Union and Communist Eastern Europe*

Michal Louč

Dne 20. ledna 2017 se na půdě Leeds Beckett University v Leedsu konala mezinárodní konference *Exploring Experiences of Repression in the Soviet Union and Communist Eastern Europe*. Účastníci konference se mohli seznámit s aktuálními britskými výzkumy tohoto regionu i s kolegy ze zemí někdejší střední a východní Evropy. Celkem 18 účastníků pocházelo z České republiky, Estonska, Litvy, Polska, Rumunska, Velké Británie a USA. Tematické i metodologické rozpětí přednesených příspěvků bylo velmi široké a organizátoři je rozdělili do několika bloků zaměřených na teror a represí v SSSR a v Rumunsku, ženskou zkušenost s represemi v SSSR a východní Evropě, dále na strategii státní kontroly v komunistických režimech a paměťová studia.

Nyní se krátce zastavme alespoň u některých vybraných příspěvků. Velmi mne zaujal britský historik Roland Clark (University of Liverpool, UK), který v příspěvku *Re-Membering Codreanu: Maligning Fascist Virtues in Aiud Prison, 1964* popsal poválečné potrestání rumunských členů fašistické organizace *Mișcarea Legionară* (Železná garda) a jejich vězeňskou zkušenost. Zajímavé bylo například zjištění, že řada vězňů nejenže vyvíjela bohatou literární a uměleckou činnost, ale mnozí se navzdory převýchově a politické indoktrinaci mnohaletým vězněním jen utvrdili ve svém přesvědčení, že jsou nositeli pozitivních hodnot (upřímnost, víra, hrdinství aj.). Silně zastoupen byl blok zaměřený na ženskou zkušenost s represemi. Za všechny mohu zmínit britskou historičku Kelly Hignett (Leeds Beckett University, UK), která v minulosti zkoumala rozvoj trhu s drogami a rozvoj kriminálních sítí ve východní Evropě 70.–80. let a v současnosti se zaměřila ženy vězněné v komunistickém Československu. Své nejnovější poznatky na tomto poli představila v příspěvku *We Were There Too”: Women’s Experiences of Repression in Czechoslovakia c.1948-c.1968*. Michal Louč (Ústav pro studium totalitních režimů / Spolek Politických vězňů) na konferenci vystoupil s příspěvkem *The Oral Histories and Places of Memory of the former Czechoslovak Political Prisoners*. Zaměřil se

především na pracovní tábory při uranových dolech na Jáchymovsku a různé (mnohdy protichůdné) paměti (a mýty) s městem spojené.³²¹ Dále přítomné seznámil řadou zachovaných pozůstatků táborů a různými způsoby popularizace jejich historie (např. Naučná stezka Jáchymovské peklo). Britský historik David Clark (University of Bath)³²² ve svém velmi inspirativním příspěvku *Constructing Victimhood in the Cold War – the Case of the Association of the Victims of Stalinism in West Germany* přiblížil proměny rámců kolektivní paměti a identity členů sdružení v Západním Německu žijících bývalých politických vězňů východoněmeckého komunistického režimu, ke kterým docházelo v průběhu 50.–80. let. Naopak na fungování represivního systému byly zaměřeny závěrečné příspěvky Krzysztofa Brzechczyna a Kamila Dworaczka (Institut národní paměti, Polsko).

Odbornou část konference uzavřela projekce dokumentárního filmu *K. Ch. – příběh politické vězeňkyně*, na kterou navázala dlouhá a živá debata. Potěšilo mne, že i verze s titulky byla přítomným naprosto srozumitelná a autory nastíněná témata v publiku velmi rezonovala. Dojmy z filmu i celé konference jsme probrali při společenském večeru. Na závěr musím poděkovat hlavní organizátorce konference Kelly Hignet za vynikající organizaci této svým rozsahem spíše komorní, ale velmi přínosné akce.

³²¹ Různé paměti spojené s Jáchymovem jsou tématem aktuálního výzkumu Barbary Vann z americké Loyola University.

³²² Aktuálně je zapojen do projektu *Unsettling Remembering and Social Cohesion in Transnational Europe* podpořeného v programu Horizon 2020. Více viz <http://www.unrest.eu/>

MEMO 2017/1

